

Labojums Padomes Lēmumā 2006/970/Euratom (2006. gada 18. decembris) par Eiropas Atomenerģijas kopienas (Euratom) Septīto pamatprogrammu pētniecības un mācību darbībām kodolenerģijas jomā (2007. līdz 2011. gads)

(“Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis” L 400, 2006. gada 30. decembris)

Lēmumu 2006/970/Euratom lasīt šādi:

PADOMES LĒMUMS

(2006. gada 18. decembris)

par Eiropas Atomenerģijas kopienas (Euratom) Septīto pamatprogrammu pētniecības un mācību darbībām kodolenerģijas jomā (2007. līdz 2011. gads)

(2006/970/Euratom)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

īstenošanu un rezultātiem, kas veikti piecu gadu laikā pirms šā novērtējuma, kā arī savus apsvērumus.

ņemot vērā Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumu, un jo īpaši tā 7. pantu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽²⁾,

tā kā:

(1) Kopīgi valstu un Eiropas centieni pētniecības un mācību jomā ir būtiski, lai veicinātu un nodrošinātu ekonomisko izaugsmi un pilsoņu labklājību Eiropā.

(2) Septītajai pamatprogrammai būtu jāpapildina citas ES darbības pētniecības politikas jomā, kas vajadzīgas, lai īstenotu Lisabonas stratēģiju, jo īpaši tās, kas saistītas ar izglītību, mācībām, konkurētspēju un inovāciju, rūpniecību, nodarbinātību un vidi.

(3) Septītās pamatprogrammas pamatā ir tās priekšteces sasniegumi Eiropas Pētniecības telpas izveidē un pamatprogramma turpina tos, lai attīstītu uz zinātnes atziņām balstītu ekonomiku un sabiedrību Eiropā.

(4) Komisijas Zaļajā grāmatā par Eiropas stratēģiju drošai energoapgādei ir uzsvērts ieguldījums, ko dod kodolenerģētika, lai samazinātu siltumnīcefekta gāzu emisijas un mazinātu Eiropas atkarību no enerģijas importa.

(5) Komisija 2005. gada 24. augustā ir iesniegusi ārējā novērtējuma slēdzienus attiecībā uz to Kopienas pasākumu

(6) Atsaucoties uz Padomes 2004. gada 26. novembra Lēmumu, ar ko groza to sarunu risināšanas norādījumus, kas attiecas uz starptautisko eksperimentālo kodoltermisko reaktoru (ITER), ITER īstenošanai Eiropā, izmantojot plašāku pieeju kodolsintēzes enerģijai, vajadzētu būt tādu darbību galvenajai iezīmei, kas veiktas kodolsintēzes pētniecības jomā saskaņā ar Septīto pamatprogrammu.

(7) Septītās pamatprogrammas īstenošana var radīt vajadzību veidot kopuzņēmumus Līguma 45. līdz 51. panta nozīmē.

(8) Pētījumiem, kas veikti šīs Septītās pamatprogrammas darbības laikā, būtu jāatbilst ētikas pamatprincipiem, tostarp tiem, kas ir iekļauti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā. Ir ņemti vērā atzinumi, ko sniegusi Eiropas grupa par dabaszinātņu ētiku un jaunām tehnoloģijām, un tos ņems vērā arī turpmāk.

(9) Ar šo lēmumu visam programmas laikam paredz finansējumu, kas budžeta lēmējinstīcijai ir galvenā atsaucē ikgadējās budžeta procedūras laikā, kā paredzēts 37. punktā Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas Iestāžu nolīgumā (2006. gada 17. maijs) par budžeta disciplīnu un pareizu finanšu pārvaldību ⁽³⁾.

(10) Ir svarīgi nodrošināt pareizu Septītās pamatprogrammas finanšu vadību un īstenošanu visefektīvākajā un lietotājam draudzīgākajā, kā arī visiem dalībniekiem viegli pieejamā veidā.

⁽¹⁾ Atzinums sniegts 2006. gada 15. jūnijā (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēts).

⁽²⁾ OV C 65, 17.3.2006., 9. lpp.

⁽³⁾ OV C 139, 14.6.2006., 1. lpp.

- (11) Septītajā pamatprogrammā būtu jāvelta pienācīga uzmanība sieviešu lomai zinātnē un pētniecībā, lai turpinātu veicināt sieviešu aktīvu līdzdalību pētniecībā.
- (12) Kopīgajam pētniecības centram (KPC) būtu jāpalīdz nodrošināt uz klientiem orientētu zinātnisku un tehnisku atbalstu Kopienas politiku koncepcijai, attīstībai, īstenošanai un uzraudzībai. Attiecībā uz šo ir lietderīgi, ka KPC turpinātu darbu kā neatkarīgs ES zinātnes un tehnoloģiju etaloncentrs īpašās kompetences jomās.
- (13) Lai panāktu savstarpēju ieguvumu, ir svarīga Eiropas pētniecības darbību starptautiskā un pasaules dimensija. Būtu jāparedz, ka Septītajā pamatprogrammā var piedalīties valstis, kas šajā sakarā noslēgušas vajadzīgos nolīgumus, un – projektu līmenī uz savstarpēja izdevīguma pamata – personas no trešām valstīm, kā arī no starptautiskām zinātniskās sadarbības organizācijām.
- (14) Septītajai pamatprogrammai būtu jāveicina Eiropas Savienības paplašināšanās, sniedzot zinātnisku un tehnoloģisku atbalstu kandidātvalstīm Kopienas *acquis* īstenošanai un integrācijai Eiropas Pētniecības telpā.
- (15) Būtu jāveic arī atbilstīgi pasākumi, lai novērstu nelikumības un krāpšanu, kā arī pasākumi, lai atgūtu zaudētos, nepamatoti izmaksātos vai nepareizi izlietotos līdzekļus, saskaņā ar Padomes Regulu (EK, *Euratom*) Nr. 2988/95 (1995. gada 18. decembris) par Eiropas Kopienas finanšu interešu aizsardzību ⁽¹⁾, Regulu (EK, *Euratom*) Nr. 2185/96 (1996. gada 11. novembris) par pārbaudēm un apskatēm uz vietas, ko Komisija veic, lai aizsargātu Eiropas Kopienas finanšu intereses pret krāpšanu un citām nelikumībām ⁽²⁾, un Padomes Regulu (*Euratom*) Nr. 1074/1999 (1999. gada 25. maijs) par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) ⁽³⁾.
- (16) Komisija ir apspriedusies ar Zinātnes un tehnikas komiteju, kas ir sniegusi savu atzinumu,

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Septītās pamatprogrammas pieņemšana

Ar šo laikposmam no 2007. gada 1. janvāra līdz 2011. gada 31. decembrim pieņem daudzgadu pamatprogrammu

⁽¹⁾ OV L 312, 23.12.1995., 1. lpp.

⁽²⁾ OV L 292, 15.11.1996., 2. lpp.

⁽³⁾ OV L 136, 31.5.1999., 8. lpp.

pētniecības un mācību darbībām kodolenerģijas jomā, turpmāk – “Septītā pamatprogramma”.

2. pants

Mērķi

1. Veicinot uz zinātnes atziņām balstītas sabiedrības veidošanu, pamatojoties uz Eiropas Pētniecības telpu, Septītajā pamatprogrammā ievēro Līguma 1. pantā un 2. panta a) punktā noteiktos vispārīgos mērķus.

2. Septītajā pamatprogrammā ir ietverta Kopienas pētniecība, tehnoloģiju attīstība, starptautiskā sadarbība, tehniskās informācijas izplatīšanas un ekspluatācijas darbības, kā arī mācības, ko noteiks divās īpašajās programmās:

Pirmā īpaša programma attiecas uz šādām jomām:

- pētniecība kodolsintēzes jomā, lai izstrādātu droša, ilgtspējīga, videi nekaitīga un ekonomiski stabila enerģijas avota tehnoloģiju;
- kodoldalīšanās un aizsardzība pret radiāciju, jo īpaši lai veicinātu kodoldalīšanās un citu radiācijas izmantojumu veidu drošu izmantošanu, resursu efektivitāti un rentabilitāti rūpniecībā un medicīnā.

Otra īpaša programma ir saistīta ar Kopīgā pētniecības centra (KPC) darbībām kodolenerģijas jomā.

3. Minēto īpašo programmu vispārīgs apraksts sniegts I pielikumā.

3. pants

Maksimālā kopējā summa un katrai programmai piešķirtā finansējuma īpatsvars

1. Maksimālā kopējā summa Septītās pamatprogrammas īstenošanai laikposmam no 2007. līdz 2011. gadam ir EUR 2 751 miljoni. Minētās summas sadalījums ir šāds (EUR, miljoni):

Kodolsintēzes enerģijas pētniecība ⁽¹⁾	1 947
Kodoldalīšanās un aizsardzība pret radiāciju	287
KPC darbības kodolenerģijas jomā	517

⁽¹⁾ Vismaz EUR 900 miljoni no kodolsintēzes enerģijas pētniecībai paredzētās summas tiks rezervēti pasākumiem, kas nav ITER veidošana – minēti I pielikumā.

2. Sīki izstrādāti noteikumi Kopienas finansiālai līdzdalībai Septītajā pamatprogrammā ir noteikti II pielikumā.

4. pants

Kopienas finanšu interešu aizsardzība

Attiecībā uz Kopienas darbībām, ko finansē saskaņā ar šo lēmumu, Kopienas tiesību normu pārkāpuma gadījumā, tostarp saistībā ar šo Septīto programmu paredzēto līgumsaistību pārkāpumu, kuru rada kāda uzņēmēja rīcība vai nolaidība, kas kaitē vai varētu kaitēt Eiropas Savienības vispārējam budžetam vai tās pārvaldītiem budžetiem, radot nepamatotus izdevumus, piemēro Regulas (EK, Euratom) Nr. 2988/95 un (Euratom, EK) Nr. 2185/96.

5. pants

Ētikas pamatprincipi

Visus pētījumus, ko veic saskaņā ar Septīto pamatprogrammu, veic saskaņā ar ētikas pamatprincipiem.

6. pants

Uzraudzība, novērtēšana un pārskatīšana

1. Komisija pastāvīgi un sistemātiski uzrauga Septītās pamatprogrammas un tās īpašo programmu īstenošanu un regulāri ziņo par šīs uzraudzības rezultātiem un tos izplata.

2. Ne vēlāk kā 2010. gadā Komisija, turpinot *ex-post* Sestās pamatprogrammas novērtējumu, ar ārējo ekspertu palīdzību veic Septītās pamatprogrammas un tās īpašo programmu uz pierādījumiem balstītu starpposma novērtējumu. Šis novērtējums skar notiekošo pētniecības darbību kvalitāti, to īstenošanas un pārvaldības kvalitāti, kā arī virzību uz izvirzītajiem mērķiem.

3. Pēc Septītās pamatprogrammas pabeigšanas Komisija veic programmas pamatojuma, īstenošanas un sasniegumu ārējo novērtējumu, pieaicinot neatkarīgus ekspertus.

Komisija minētā novērtējuma secinājumus, pievienojot savus apsvērumus, dara zināmus Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai.

7. pants

Stāšanās spēkā

Šis lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Briselē, 2006. gada 18. decembrī

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
J.-E. ENESTAM

I PIELIKUMS

ZINĀTNES UN TEHNOĻOĢIJU MĒRĶI, TĒMAS UN DARBĪBAS

IEVADS

Eiropas Atomenerģijas kopienas (*Euratom*) Septīto pamatprogrammu pētniecības un mācību darbībām kodolenerģijas jomā veido divas daļas, kas atbilst "netiešajiem" pasākumiem kodolsintēzes pētniecības jomā un saistībā ar kodoldalīšanos un aizsardzību pret radiāciju, kā arī KPC "tiešajām" pētniecības darbībām.

I.A. KODOLSINTĒZES ENERĢIJAS PĒTNIECĪBA

Mērķis

Izstrādāt zināšanu bāzi un īstenot *ITER* kā galveno pasākumu, lai izveidotu drošu, ilgtspējīgu, videi nekaitīgu un ekonomiski stabilu spēkstaciju reaktoru prototipus.

Pamatojums

Eiropas energoapgādē pastāv būtiski trūkumi saistībā ar tuvākā laikposma, vidēja termiņa un ilgtermiņa apsvērumiem. Jo īpaši vajadzīgi pasākumi, lai risinātu jautājumus saistībā ar apgādes drošību, klimata pārmaiņām un ilgtspējīgu attīstību, tajā pat laikā neapdraudot turpmāko ekonomikas izaugsmi.

Papildus centieniem, ko ES veic atjaunojamo enerģiju pētniecības jomā, kodolsintēze var būt potenciāli nozīmīgs veids, kā ES tuvākajās desmitgadēs īstenot ilgtspējīgu un drošu energoapgādi, pēc tam, kad komerciālie kodolsintēzes reaktori ir nonākuši tirgū. Tās veiksmīga attīstība nodrošinās apgādi ar drošu, stabilu un videi draudzīgu enerģiju. Eiropas kodolsintēzes pētniecības ilgtermiņa mērķis, kas ietver visas ar kodolsintēzi saistītās darbības dalībvalstīs un asociētās trešās valstīs, ir kopīga tādu reaktoru prototipu izveide spēkstacijām aptuveni pēc trīsdesmit vai trīsdesmit pieciem gadiem un atkarībā no zinātnes un tehnoloģiju progresa, kas atbilst minētajām prasībām un ir ekonomiski dzīvotspējīgi.

Stratēģija ilgtermiņa mērķa sasniegšanai kā galveno prioritāti ietver *ITER* izveidi (liels eksperimentāls mehānisms, ar kuru demonstrēs kodolsintēzes enerģijas zinātniski tehnisko pamatojumu), kam sekos *DEMO* – kodolsintēzes spēkstacijas "demonstrējuma" – izveide. Tas būs saistīts ar dinamisku pētniecības un attīstības atbalsta programmu *ITER* vajadzībām, kā arī *DEMO* nepieciešamo kodolsintēzes materiālu, tehnoloģiju un fizikas pilnveidei. Tajā iesaistīsies Eiropas rūpniecības nozaru pārstāvji, kodolsintēzes apvienības un trešās valstis, jo īpaši *ITER* nolīguma puses.

Darbības1. *ITER* realizācija

Tajā ietvertas darbības kopīgai *ITER* (kā starptautiskas pētniecības infrastruktūras) realizēšanai, jo īpaši attiecībā uz vietas sagatavošanu, *ITER* organizācijas un Eiropas *ITER* kopuzņēmuma izveidi, pārvaldību un personāla nodrošinājumu, vispārēju tehnisko un administratīvo atbalstu, iekārtu un instalāciju būvi un atbalstu projektam būvniecības laikā.

2. *Pētniecība un attīstība ITER darbības sagatavošanai*

Ar koncentrētas fizikas un tehnoloģiju programmas palīdzību tiks izmantotas attiecīgas kodolsintēzes programmas iekārtas un resursi, t. i. JET un citas magnētiskās hermetizācijas iekārtas – gan tās, kas ir pieejamas, tiks būvētas vai kas tiek būvētas ("Tokamak", "Stellarator", RFP (*reversed field pinches*)). Tajā paredzēts novērtēt konkrētas galvenās *ITER* tehnoloģijas, konsolidēt *ITER* projekta izvēles un sagatavoties *ITER* darbībai, izmantojot eksperimentālas un teorētiskas darbības.

3. Tehnoloģiskās darbības DEMO sagatavošanai

Tajā ietverta intensīvu kodolsintēzes materiālu un galveno kodolsintēzes tehnoloģiju, tostarp "virsslāņa" (*blanket*) tehnoloģiju, attīstība un īpašas projekta grupas izveide, lai sagatavotos Starptautiskas kodolsintēzes materiālu apstarpšanas iekārtas (IFMIF) būvniecībai, kas vajadzīga DEMO paredzēto materiālu izvērtēšanai. Tostarp tās būs materiālu starojuma pārbaudes un modelēšana, DEMO konceptuālā projekta pētījumi un pētījumi par kodolsintēzes enerģijas drošuma, vides un sociālekonomiskajiem aspektiem.

4. Pētniecības un attīstības darbības ilgākā termiņā

Šajās darbībās būs ietverta uzlaboto koncepciju tālāka pilnveidošana magnētiskās hermetizācijas shēmām, kas var sniegt potenciālu labumu kodolsintēzes spēkstacijām (koncentrējoties uz W7-X stellaratora iekārtas būvniecību), teoriju un modelēšanu, kas vērsta uz kodolsintēzes plazmas uzvedības visaptverošu izpratni, kā arī ar inerciālo hermetizāciju saistīto dalībvalstu civilās pētniecības darbību koordināciju, saziņas uzturēšanas darbības kontekstā.

5. Cilvēkresursi, izglītība un mācības

Attiecībā uz tūlītējam un vidēja termiņa vajadzībām saistībā ar ITER, kā arī kodolsintēzes tālākai pilnveidei izmantos ierosmes, kuru mērķis ir nodrošināt, lai būtu pieejami skaita, prasmju un augsta līmeņa mācību un pieredzes ziņā pietiekami cilvēkresursi, jo īpaši attiecībā uz kodolsintēzes fiziku un projektēšanu.

6. Infrastruktūras

Starptautiskā kodolsintēzes enerģijas pētniecības projekta ITER izveide būs jauno pētniecības infrastruktūru sastāvdaļa ar spēcīgu Eiropas dimensiju.

7. Tehnoloģiju izplatīšanas process

ITER pieprasīs jaunus un elastīgākus organizatoriskās struktūras, lai ļautu inovāciju un tehnoloģiskā progresa procesu ātri pārcelt uz rūpniecību, lai varētu risināt problēmas un lai Eiropas rūpniecība varētu kļūt konkurētspējīgāka.

I.B. KODOLDALĪŠANĀS UN AIZSARDZĪBA PRET RADIĀCIJU

Mērķis

Izveidot pārdomātu zinātniski tehnisko bāzi, lai paātrinātu praktisko risinājumu attīstību radioaktīvo atkritumu ar ilgu pussabrukšanas periodu drošākai apsaimniekošanai, jo īpaši, lai veicinātu lielāku kodolenerģijas drošību, efektīvāti resursu izmantošanu ziņā un rentabilitāti, kā arī nodrošināt robustu un sociāli pieņemamu sistēmu cilvēka un vides aizsardzībai pret jonizējošā starojuma ietekmi.

Pamatojums

Kodolenerģija šobrīd rada vienu trešdaļu no visas ES patērētās elektroenerģijas un, būdama nozīmīgākais bāzes elektroenerģijas avots, kas kodolspēkstacijas darbības laikā neemitē CO₂, tā ir svarīgs elements debatēs par līdzekļiem cīņā pret klimata pārmaiņām un to, kā mazināt Eiropas atkarību no enerģijas importa. Eiropas kodolenerģētikas nozari kopumā raksturo progresīvu tehnoloģiju izmantošana, un tā rada nodarbinātību vairākiem simtiem tūkstošu cilvēku ar augstu prasmju līmeni. Augstāk attīstītas kodoltehnoloģijas varētu piedāvāt izredzes būtiski uzlabot resursu izmantošanu un efektivitāti, nodrošinot vēl augstākus drošības standartus un radot vēl mazāk atkritumu nekā pašreizējie projekti.

Tomēr ir nozīmīgi jautājumi, kas skar šā enerģijas avota ilgstošu izmantošanu ES. Joprojām jācenšas nodrošināt, ka augstais drošības līmenis Kopienā tiktu saglabāts arī turpmāk un ka aizsardzības pret radioaktīvo starojumu uzlabošana joprojām prioritāra joma. Būtiskākie no jautājumiem ir reaktora darbības drošums un atkritumu ar ilgu pussabrukšanas periodu apsaimniekošana; saistībā ar abiem tiek veikts nepārtraukts darbs tehniskā līmenī, tomēr ir vajadzīgi arī kopēji politiski un sabiedriski centieni. Attiecībā uz visiem radiācijas izmantojuma veidiem – kā rūpniecībā, tā medicīnā – svarīgākais princips ir cilvēka un vides aizsardzība. Visās šeit ietvertajās tematiskajās jomās vissvarīgākais ir nodrošināt augsta līmeņa drošību.

Līdzīgi visā kodolzinātnes un kodolenerģētikas sfērā pastāv skaidri nosakāmas vajadzības attiecībā uz pētniecības infrastruktūru un zinātnisko atziņu pieejamību. Turklāt atsevišķās tehniskās jomas ir savstarpēji saistītas ar tādiem transversāliem tematiem kā kodoldegvielas cikls, aktinīdu ķīmija, riska analīze un drošības novērtējums, un pat sociāli un pārvaldības jautājumi.

Būs vajadzīgi arī pētījumi, lai izpētītu jaunas zinātniskās un tehnoloģiskās iespējas un elastīgi reaģētu uz jaunām politikas vajadzībām, kas rodas Septītās pamatprogrammas darbības laikā.

Darbības

1. Radioaktīvo atkritumu apsaimniekošana

Uz īstenošanu orientētas pētniecības un attīstības darbības saistībā ar visiem pārējiem būtiskajiem izlietotās degvielas un radioaktīvo atkritumu ar ilgu pussabrukšanas periodu dziļas ģeoloģiskas apglabāšanas aspektiem un attiecīgā gadījumā demonstrējumi saistībā ar tehnoloģijām un drošību, kā arī lai pamatotu vienota Eiropas uzskata izveidi atkritumu apsaimniekošanas un apglabāšanas galvenajos jautājumos. Pētījumi par sadalīšanos un transmutāciju un/vai citiem jautājumiem, kuru mērķis ir samazināt apglabājamo atkritumu apjomu un/vai bīstamību.

2. Reaktoru sistēmas

Pētniecība, lai veicinātu visu attiecīgo tipu esošo reaktoru sistēmu (tostarp degvielas cikla iekārtas) nepārtrauktu drošu darbību, ņemot vērā jaunus izaicinājumus, piemēram, ekspluatācijas laika pagarināšanu un jaunu progresīvu drošības novērtējuma metodoloģiju izstrādi (gan tehniskais, gan cilvēciskais faktors), tostarp attiecībā uz smagiem nelaiemes gadījumiem, kā arī lai novērtētu topošo reaktoru sistēmu potenciālu, drošības un atkritumu apsaimniekošanas īstermiņa un vidēja termiņa aspektus, tādējādi saglabājot ES jau sasniegtos augsta līmeņa standartus un ievērojami uzlabojot radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanu ilgtermiņā.

3. Aizsardzība pret radiāciju

Pētījumi, jo īpaši par zemu devu radīto risku, par izmantojumu medicīnā un avāriju pārvaldību, lai radītu zinātnisko bāzi robustai, taisnīgai un sociāli pieņemamai aizsardzības sistēmai, kas nevajadzīgi neierobežos radioaktīvā starojuma pozitīvās un plaši izplatītās lietojuma iespējas medicīnā un rūpniecībā. Pētījumi, lai iespējami mazinātu radioloģiskā terorisma un kodolterorisma, kā arī kodolmateriālu plūsmas novirzīšanās ietekmi.

4. Infrastruktūras

Atbalsts tādu pētniecības infrastruktūru kā materiālu pārbaudes iekārtas, pazemes pētniecības laboratorijas un radiobioloģijas iekārtas un audu bankas, pieejamībai un savstarpējai sadarbībai, kas vajadzīga, lai uzturētu augstus tehnisko sasniegumu, jauninājumu un drošības standartus Eiropas kodolenerģijas nozarē.

5. Cilvēkresursi, mobilitāte un mācības

Atbalsts zinātniskās kompetences un cilvēkresursu saglabāšanai un pilnveidošanai (piemēram, īstenojot kopīgus mācību pasākumus), lai kodolenerģijas nozarē garantētu atbilstīgi kvalificētu pētnieku, inženieru un darbinieku pieejamību ilgākā laikposmā.

II. KOPĪGĀ PĒTNIECĪBAS CENTRA (KPC) DARBĪBAS KODOLENERĢIJAS JOMĀ

Mērķis

Sniegt uz klientu orientētu zinātnisko un tehnoloģisko atbalstu Kopienas kodolenerģijas politikas veidošanas procesā, nodrošinot atbalstu pastāvošo politiku īstenošanai un uzraudzībai, vienlaikus elastīgi reaģējot uz jaunām politikas vajadzībām.

Pamatojums

KPC atbalsta Eiropas energoapgādes stratēģijas mērķus, jo īpaši, lai sekmētu atbilstību Kioto tikšanās mērķiem. Kopienas kompetence ir atzīta daudzos kodoltehnoloģijas aspektos, un tās pamatā ir spēcīga iepriekšēju panākumu bāze šajā jomā. KPC lietderīgums, kas izpaužas kā atbalsts Kopienas politikas jomām un tā līdzdalība jauno kodolenerģijas pētniecības tendenču veidošanā, pamatojas uz tā zinātnisko kompetenci un integrāciju starptautiskajā zinātniskajā sabiedrībā, kā arī uz sadarbību ar citiem pētniecības centriem un zināšanu izplatīšanu. KPC rīcībā ir kompetents personāls un modernas iekārtas, lai veiktu atzītu zinātniski tehnisko darbu, ar mērķi noturēt priekšplānā Eiropā veikto pētniecību, pateicoties tās zinātniskā un tehniskā darba kvalitātei. KPC atbalsta Kopienas politiku saglabāt pamatkompetenci un speciālās zināšanas arī turpmāk, nodrošinot citiem pētniekiem piekļuvi tās infrastruktūrām, apmācot jaunus zinātniekus un veicinot viņu mobilitāti, un tādejādi Eiropā atbalstot zinātību kodolenerģētikas jomā. Ir radies jauns pieprasījums, jo īpaši ārējo sakaru jomā un ar drošību saistītās politikas jomās. Šādos gadījumos vajadzīga droša iekšējā informācija, analīze un sistēmas, kuras ne vienmēr iespējams iegūt tirgū.

KPC darbības kodolenerģijas jomā paredzētas, lai apmierinātu vajadzības pētniecības un attīstības jomā, atbalstot gan Komisiju, gan dalībvalstis. Šīs programmas mērķis ir izstrādāt un apkopot zināšanas, kā arī piedalīties debatēs par kodolenerģijas ražošanu, tās drošumu un uzticamību, ilgtspējīgumu un kontroli, ar to saistītajiem draudiem un problemātiskiem jautājumiem, kā arī izvērtēt novatoriskas un nākotnes sistēmas.

Darbības

KPC darbības būs vērstas uz šādām jomām:

1. Kodolatkritumu apsaimniekošana un ietekme uz vidi nolūkā radīt izpratni par kodoldegvielas procesiem, sākot no enerģijas ražošanas līdz atkritumu apglabāšanai, kā arī izstrādāt efektīvus risinājumus augsta līmeņa kodolatkritumu apsaimniekošanai, izmantojot abas galvenās iespējas (tiešā apglabāšana vai sadalīšana un transmutācija). Tiks arī izstrādātas darbības zināšanu uzlabošanai un lai uzlabotu atkritumu ar ilgu pussabrukšanas periodu apstrādi un pamatpētniecību par aktīnīdiem.
2. Kodoldrošība, īstenojot pētījumus par esošiem un jauniem degvielas cikliem, kā arī par reaktora drošību gan rietumu, gan Krievijas reaktoru veidam un par jauna reaktora projektu. Turklāt KPC piedalīsies un koordinēs Eiropas līdzdalību Ceturtās paaudzes starptautiskā foruma pētniecības un attīstības ierosmē, kurā iesaistītas pasaules labākās pētniecības organizācijas. KPC būtu jādarbojas kā pētniecības integrētājam šajā jomā ar mērķi nodrošināt kvalitatīvu Eiropas ieguldījumu GIF. KPC sniegs ieguldījumu tikai tajās jomās, kas var uzlabot novatorisku degvielas ciklu drošuma un drošības aspektus, jo īpaši jaunu degvielu raksturošanu, pārbaudes un analīzes; drošības un kvalitātes mērķu, drošības prasību un progresīvu izvērtēšanas metožu izstrādāšanu sistēmām.
3. Kodoldrošība, atbalstot Kopienas saistību izpildi, jo īpaši degvielas cikla iekārtu kontroli, uzsverot degvielas cikla pēdējos posmus, radioaktivitātes monitoringu vidē vai papildprotokola un integrēto drošības pasākumu īstenošana, un pasākumi, lai novērstu radioaktīvo un kodolmateriālu plūsmas novirzīšanos, kas saistīta ar šādu materiālu nelegālu tirdzniecību.

Turklāt KPC veicinās uz faktiem balstītas debates un apzinātu lēmumu pieņemšanu attiecībā uz piemērotu enerģijas sadalījumu, lai atbilstu Eiropas enerģijas vajadzībām (tostarp atjaunojamiem enerģijas un kodolenerģijas avotiem).

II PIELIKUMS

FINANSĒŠANAS SHĒMAS

Saskaņā ar dalības noteikumiem, kas izstrādāti, lai īstenotu Septīto pamatprogrammu, Kopienas īpašajās programmās ar vairāku finansēšanas shēmu palīdzību atbalstīs pētniecības un tehnoloģiskās attīstības darbības, kā arī demonstrējumu darbības. Šīs shēmas – vai nu atsevišķi, vai kombinācijā ar citām – izmantos, lai finansētu dažādas visā Septītajā pamatprogrammā īstenoto darbību kategorijas.

1. FINANSĒŠANAS SHĒMAS KODOLSINTĒZES ENERĢIJAS JOMĀ

Kodolsintēzes enerģijas pētniecības jomas darbību īpatnības nosaka vajadzību ieviest īpašus noteikumus. Finansiāls atbalsts tiks sniegts darbībām, ko veic, pamatojoties uz procedūrām, kuras noteiktas:

- 1.1. Asociācijas līgumos starp Komisiju un dalībvalstīm vai pilnīgi asociētām trešām valstīm vai vienībām dalībvalstīs vai pilnīgi asociētās trešās valstīs, kas nodrošina Kopienas kodolsintēzes enerģijas pētniecības programmas daļas izpildi saskaņā ar Līguma 10. pantu;
- 1.2. Eiropas Kodolsintēzes attīstības nolīgumā (*EFDA*), kas ir daudzpusējs nolīgums starp Komisiju un dalībvalstu vai to pilnvarotām organizācijām un asociētājām trešām valstīm, kas cita starpā nodrošina bāzi tālākai kodolsintēzes tehnoloģijas pētniecībai asociētās organizācijās un rūpniecībā, *JET* iekārtu izmantošanu un Eiropas ieguldījumu starptautiskā sadarbībā;
- 1.3. Eiropas kopuzņēmumā *ITER* vajadzībām, pamatojoties uz Līguma 45. līdz 51. pantu;
- 1.4. Starptautiskos nolīgumos starp *Euratom* un trešām valstīm, ietverot darbības kodolsintēzes enerģijas pētniecības un attīstības jomā, jo īpaši *ITER* nolīgumu;
- 1.5. Jebkuros citos daudzpusējos līgumos starp Kopienas un asociētām organizācijām, jo īpaši Līgumā par personāla mobilitāti;
- 1.6. Izmaksu dalīšanas pasākumos, lai veicinātu kodolsintēzes enerģijas pētījumus un piedalītos tajos kopā ar strukturām dalībvalstīs vai ar Septīto pamatprogrammu asociētās trešās valstīs, kurām nav asociācijas līguma.

Papildus minētajām darbībām var veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai veicinātu un attīstītu cilvēkresursus, zinātnisko darbinieku stipendijas, integrētas infrastruktūras ierosmes, kā arī īpašus atbalsta pasākumus, jo īpaši nolūkā koordinēt kodolsintēzes pētniecību, veikt pētījumus šo darbību atbalstam, kā arī atbalstīt publikācijas, informācijas apmaiņu un mācības, lai veicinātu tehnoloģiju pārņemšanu.

2. FINANSĒŠANAS SHĒMAS CITĀS JOMĀS

Septītajā pamatprogrammā atbalstītās darbības ar kodolsintēzes enerģiju nesaistītās jomās finansē, izmantojot vairākas finansēšanas shēmas. Šīs shēmas – vai nu atsevišķi, vai savienojumā ar citām – tiks izmantotas, lai finansētu dažādas visā Septītajā pamatprogrammā īstenoto darbību kategorijas.

Lēmumos par īpašajām programmām, darba programmām un uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus attiecīgi tiks minēti:

- shēmas(-u) veids(-i), ko izmanto, lai finansētu dažādas darbību kategorijas;
- dalībnieku kategorijas (piemēram, pētniecības organizācijas, universitātes, rūpniecības uzņēmumi, valsts iestādes), uz kurām tās attiecas;
- pasākumu veidi (pētniecība, attīstība, demonstrējumi, mācības, izplatīšana, zināšanu nodošana un tamlīdzīgi pasākumi), ko var finansēt katrā no shēmām.

Ja var izmantot dažādas finansēšanas shēmas, darba programmās var noteikt finansēšanas shēmu, kas izmantojama attiecībā uz tematu, par kuru publicēts aicinājums iesniegt priekšlikumus.

Finansēšanas shēmas ir šādas:

a) lai atbalstītu darbības, kuras galvenokārt īsteno, pamatojoties uz uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus:

1. **Kopīgi projekti**

Atbalsts pētījumu projektiem, ko veic konsorcijs, kurus veido dalībnieki no dažādām valstīm, lai izstrādātu jaunas zinātniskās atziņas, jaunas tehnoloģijas, produktus vai kopīgus pētniecības resursus. Projektu apjoms, darbības sfēra un iekšējā organizācija katrā jomā un katrā tematā var atšķirties. Projekti var būt, sākot ar neliela vai vidēja mēroga specifiskām pētniecības darbībām līdz plašākiem integrētiem projektiem, kas mobilizē ievērojamu resursu apjomu, lai sasniegtu iepriekšnoteiktu mērķi.

2. **Izcilības tīkli**

Atbalsts kopīgām pētniecības programmām, ko īsteno vairākas pētniecības organizācijas, kuras integrē savus pasākumus noteiktā jomā, un ko veic pētniecības grupas, sadarbojoties ilgākā laikposmā. Šo kopīgo pētniecības programmu īstenošanai būs vajadzīgs oficiāls ieguldījums no organizācijām, kas integrē daļu no saviem resursiem un pasākumiem.

3. **Koordinācijas un atbalsta darbības**

Atbalsts darbībām, kuru mērķis ir koordinēt vai atbalstīt pētniecību (tīklu veidošana, apmaiņa, pētījumi, konferences u.tml.). Šīs darbības var īstenot, izmantojot arī citus veidus, ne tikai uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus.

4. **Darbības, lai veicinātu un attīstītu cilvēku resursus un mobilitāti**

Atbalsts pētnieku sagatavošanai un profesionālajai izaugsmei.

b) lai atbalstītu darbības, ko īsteno, pamatojoties uz Padomes lēmumiem, kuru pamatā ir Komisijas priekšlikums, Kopiena sniegs finansiālu atbalstu dažādu avotu finansētām liela mēroga ierosmēm šāda finansiāla ieguldījuma veidā:

- finansiālais ieguldījums, lai dibinātu kopuzņēmumus, pamatojoties uz Līguma 45. līdz 51. pantu,
- finansiāls ieguldījums jaunu Eiropas nozīmes infrastruktūru attīstībai.

Kopiena īsteno finansēšanas shēmas saskaņā ar noteikumiem regulā, kas tiks pieņemta attiecībā uz uzņēmumu, pētniecības centru un universitāšu dalības noteikumiem, attiecīgiem valsts atbalsta instrumentiem, jo īpaši Kopienas nostādnēm par valsts atbalstu pētniecībai un attīstībai, kā arī starptautiskiem noteikumiem šajā jomā. Saskaņā ar šiem starptautiskajiem noteikumiem būs jāspēj pielāgot finansiālās līdzdalības apjomu un veidu katrā atsevišķajā gadījumā, jo īpaši, ja ir pieejams finansējums no citiem valsts sektora avotiem, tostarp citiem Kopienas finansējuma avotiem, piemēram, Eiropas Investīciju bankas (EIB).

Tāda netieša pasākuma dalībniekiem, kas izveidots mazāk attīstītā reģionā (konverģences reģioni⁽¹⁾ un attālākie reģioni), iespēju un vajadzības gadījumos tiks mobilizēts papildfinansējums no struktūrfondiem.

3. TIEŠIE PASĀKUMI – KOPĪGAIS PĒTNIECĪBAS CENTRS

Kopiena ar KPC starpniecību īsteno darbības, kuras apzīmē kā tiešās darbības.

⁽¹⁾ Konverģences reģioni ir tie, kas noteikti Padomes Regulas (EK) Nr. 1083/2006 (2006. gada 11. jūlijs), ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu, 5. pantā (OV L 210, 31.7.2006., 25. lpp.). Tas ietver reģionus, kas atbilstīgi struktūrfondu finansējumam saskaņā ar konverģences mērķi, un reģionus, kas atbilstīgi Kohēzijas fonda finansējumam.